

برای عید دامن نو بدوزیم، پیوشیم

معرفی فعالیت

موضوع کلی فعالیت: آشنایی با الگو برای دوختن لباس یا درست کردن چیزی، آشنایی با اندازه‌ها و اندازه‌گیری، ترسیم الگو، انتخاب پارچه و تعیین مقدار لازم، برش دامن و دوخت آن؛

زمان اجرا: ماه اسفند و به مناسبت نزدیک شدن عید نوروز؛

زمان لازم: سه جلسه ۳۰ دقیقه‌ای؛

روش اجرا: گروهی - گروه‌های دو نفره؛

پایه‌های تحصیلی مرتبط: پنجم و ششم ابتدایی.

علاوه بر ماهیت ترکیبی/تلفیقی داشتن فعالیت‌های روزمره‌ی زندگی، امروزه بر اثر پیشرفت بسیار سریع تکنولوژی، تغییراتی در دنیای کار و اشتغال در حال وقوع‌اند. این امر باعث می‌شود برای اینکه بتوانیم دانش‌آموزانی تربیت کنیم که بتوانند در آینده با موفقیت وارد بازار کار شوند، آن‌ها را به مهارت‌های گوناگونی مجهز سازیم؛ مهارت‌های دانشگاهی و علمی، مهارت حل مسئله، مهارت کار گروهی و مانند آن‌ها. کسب این مهارت‌ها از طریق برنامه‌های تلفیقی امکان‌پذیر است. «برنامه‌ی تلفیقی یعنی طراحی فعالیت‌های یادگیری به گونه‌ای که تجربه‌های مرتبط با سه حوزه‌ی شناختی، عاطفی، و حسی - حرکتی را با هم ترکیب کند و کل نگر باشد» (حسن ملکی، ۱۳۸۲). در مطلب پیش رو یک فعالیت آموزشی را که با هدف تلفیق چند درس و مهارت نوشته شده است به شما معرفی می‌کنیم. ابتدا یک معرفی کلی از فعالیت می‌آوریم و سپس درس‌هایی را که با هم تلفیق شده‌اند تعیین و اهداف مربوط به موضوعات موردنظر از آن‌ها را مرور می‌کنیم. روش اجرای فعالیت و آنچه باید در اجرا به آن توجه داشت، در ادامه‌ی مطلب می‌آید. این فعالیت برای دختران طراحی شده است.

ابزارهای لازم

- لوازم کشیدن الگو مثل کاغذ مناسب، خط‌کش بلند، مداد و پاک‌کن؛
- لوازم اندازه‌گیری و ثبت اندازه‌ها مثل متر خیاطی؛
- پارچه به مقدار مناسب، زیپ ۲۰ سانتی‌متری هم‌رنگ پارچه؛ دکمه‌ای با اندازه و رنگ مناسب، نخ هم‌رنگ پارچه؛
- لوازم برش و دوخت اعم از قیچی پارچه، سوزن دوخت دامن با دست (در صورتی که دانش‌آموزان در منزل چرخ خیاطی نداشته باشند)؛
- برگه‌ی جدول اندازه‌ها و محاسبات، و برگه‌ی گزارش و شرح روند کار.

در این فعالیت دانش‌آموزان با چند مهارت (اندازه‌گیری، ترسیم الگو، استفاده از الگو و دوختن) آشنا می‌شوند و ایمنی در کار و استفاده از ابزار را به‌طور عملی تمرین می‌کنند. همچنین مفاهیمی از ریاضیات (واحدهای اندازه‌گیری، تبدیل واحد، اعداد اعشاری، کسرها، دایره و اجزای آن، محیط شکل، مساحت شکل) را در عمل به کار می‌گیرند. به این ترتیب، از دانسته‌های پیشین خود در ارتباط با هم استفاده می‌کنند تا مفاهیم را عمیق‌تر درک کنند. با مهارت‌های کار در گروه و تصمیم‌گیری نیز آشنا می‌شوند.

توجه: اگر شما به‌عنوان معلم کلاس دانش و مهارت کافی برای خیاطی ندارید، از والدین دانش‌آموزان یا یک خیاط برای اجرای این فعالیت کمک بگیرید.

در این فعالیت دانش‌آموزان برای اولین بار با هیچ مفهومی از مفاهیم درس ریاضی مواجه نمی‌شوند. در واقع، باید این مفاهیم را در سال‌های قبل یا جلسات قبل از این فعالیت فراگرفته باشند. اجرای این فعالیت می‌تواند روشی برای ارزیابی آموخته‌های پیشین دانش‌آموزان باشد.

- درس‌های مرتبط با فعالیت «دامن نو»:
- ریاضیات؛
 - هنر؛
 - مطالعات اجتماعی؛
 - کار و فناوری ششم؛
 - مهارت‌های زندگی.

در طراحی یا اجرای فعالیت تلفیقی، علاوه بر تعیین هدف‌های آموزشی درس‌هایی که با هم تلفیق می‌شوند، تعیین پیش‌نیازهای لازم برای انجام فعالیت نیز ضروری است. باید دانش و مهارت‌هایی را که دانش‌آموز نیاز دارد تا تک‌تک مراحل آن فعالیت را انجام دهد، فهرست کنیم. به این ترتیب، برای ما، به‌عنوان طراح و مجری فعالیت، مشخص می‌شود کدام مفاهیم یا موضوعات در حین اجرای فعالیت مرور و یادگیری‌شان عمیق‌تر می‌شود، و کدام‌ها به تدریس و معرفی نیاز دارند.

جدول‌های اهداف درس‌های تلفیق شده در فعالیت «دامن نو»

درس	موضوع	اهداف کلی بنجم ابتدایی	صفحه‌های مرتبط کتاب درسی
ریاضی	عملیات روی اعداد	درک مفهوم ضرب کسرها، کسب مهارت در ضرب کسرها	صفحه‌های ۳۲ تا ۳۵ و ۴۰ تا ۴۳
	هندسه	تقارن محوری: کسب مهارت در تعیین خط تقارن و رسم آن	صفحه‌های ۶۸ تا ۷۲
هنر	اندازه‌گیری	محیط دایره: کسب مهارت در به کارگیری محیط دایره در زندگی واقعی	صفحه‌های ۱۱۰ تا ۱۱۲
	زیبایی‌شناسی	شناسایی عناصر بصری و قواعد زیبایی‌شناسی در آثار هنری و محیط پیرامون	
مطالعات اجتماعی	شناخت و رعایت اصول برقراری ارتباط مؤثر با دیگران و تعامل مناسب در گروه	ذکر و رعایت نکات لازم در برقراری ارتباط با دیگران و ارزیابی گفته‌های دیگر همکلاسان، بیان احساسات خود، رعایت نکات مربوط به کار گروهی	درس‌های ۱ و ۲ و ۳
شایستگی‌های عمومی	مسئولیت‌پذیری، مشارکت در کار گروهی، توجه به ارزش‌های ملی و مذهبی		

درس	موضوع	اهداف کلی ششم ابتدایی	صفحه‌های مرتبط کتاب درسی
ریاضی	عدد و عملیات	درک مفهوم ضرب کسر	صفحه‌های ۲۸ تا ۳۱
	هندسه و اندازه‌گیری	درک مفهوم اندازه‌گیری، کسب مهارت اندازه‌گیری طول و سطح، کسب مهارت تخمین زدن طول و سطح، کسب مهارت در تبدیل واحدهای اندازه‌گیری طول و سطح	صفحه‌های ۸۸ تا ۹۴ و ۹۸ تا ۱۰۸
هنر	زیبایی‌شناسی	شناسایی عناصر بصری و قواعد زیبایی‌شناسی در آثار هنری و محیط پیرامون	
کار و فناوری	درک اهمیت و توجه به نکات ایمنی و بهداشتی در فرایند اجرای پروژه‌ها		
مطالعات اجتماعی	کسب مهارت در تصمیم‌گیری	تصمیم‌گیری در موقعیت‌های فرضی، بررسی اثرات و پیامدهای مختلف برای تصمیم‌گیری، بیان اهمیت تصمیم‌گیری و نکات مهم در آن	درس‌های ۳ و ۴
شایستگی‌های عمومی	مسئولیت‌پذیری، مشارکت در کار گروهی، توجه به ارزش‌های ملی و مذهبی		

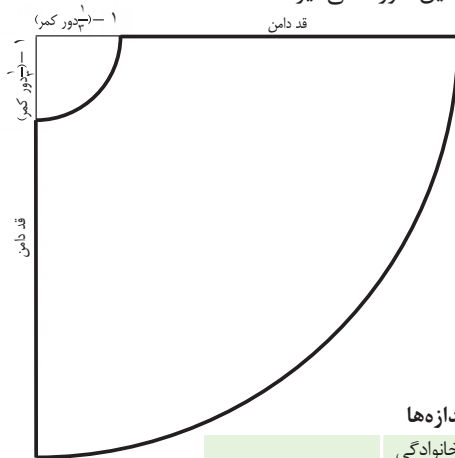
منبع جدول‌ها: (راهنمای معلم در ارزشیابی توصیفی، ویژه معلمان ابتدایی، وزارت آموزش و پرورش، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی)

شرح مراحل اجرای فعالیت

الف) جلسه‌ی اول؛ اندازه‌گیری، ۳۰ دقیقه

- ۱ دانش‌آموزان را به گروه‌های دو نفری تقسیم کنید.
 - ۲ شکل الگوی دامن (شکل زیر) را در اختیار گروه‌ها قرار دهید و درباره‌ی اینکه چگونه از الگو برای دوختن لباس استفاده می‌شود توضیح دهید. همچنین، درباره‌ی اینکه چه اندازه‌هایی برای ترسیم الگوی دامن موردنظر لازم است با بچه‌ها بحث کنید و سپس شیوه‌ی صحیح اندازه‌گیری دور کمر و بلندی قد دامن را به آن‌ها آموزش دهید.
 - ۳ پس از آن، هر دانش‌آموز آموز اندازه‌های لازم هم‌گروهی خود را با متر خیاطی می‌گیرد و محاسبات لازم را برای ترسیم الگو انجام می‌دهد. اندازه‌ها در جدول اندازه‌ها نوشته می‌شوند.
- می‌نویسند و برای استفاده در جلسه‌ی بعد نگه می‌دارند. هم‌گروهی‌ها به کار یکدیگر نظارت می‌کنند.
- ۹ روش محاسبه‌ی مقدار پارچه (برای دامن) را به دانش‌آموزان توضیح دهید تا هر کس در جلسه‌ی بعد برای خود پارچه بیاورد.
- ج) جلسه‌ی سوم؛ برش پارچه و آماده‌سازی برای دوخت، ۳۰ دقیقه**
- ۱۰ دانش‌آموزان با راهنمایی و توضیحات معلم الگوی رسم شده در جلسه‌ی قبل را روی پارچه می‌اندازند و دامن را می‌برند. هم‌گروهی‌ها به کار هم نظارت کنند. دوخت دامن در منزل و با کمک والدین صورت می‌گیرد.

جدول اندازه‌ها

نام و نام خانوادگی	اندازه (سانتی متر)
	دور کمر
	قد دامن

ب) جلسه‌ی دوم؛ ترسیم الگو، ۳۰ دقیقه

- ۴ کاغذ برش و خط‌کش در اختیار گروه‌ها قرار دهید (همان گروه‌های جلسه‌ی قبل).
- ۵ روش ترسیم یک الگوی دامن کلوش با استفاده از اندازه‌های اندازه‌گیری شده را توضیح دهید.
- ۶ هر دانش‌آموز، با توجه به اندازه‌هایی که هم‌گروهی‌اش در جلسه‌ی قبل از او گرفته است، الگویی با اندازه‌های واقعی رسم می‌کند. این کار با همکاری و نظارت عضو دیگر گروه صورت می‌گیرد.
- ۷ دانش‌آموزان الگوی کمر دامن را نیز رسم می‌کنند. این الگو به شکل یک مستطیل است که عرض آن کلفتی کمر دامن و طول آن به اندازه‌ی دور کمر است.
- ۸ دانش‌آموزان الگوها را می‌برند، نام خود را روی آن‌ها

سخن آخر

مطالعات اجتماعی ششم) و زیبایی‌شناسی (درس هنر) را به بحث بگذارید و با کمک خود دانش‌آموزان آموزش دهید. حتی اگر جنس پارچه‌ی دانش‌آموزی نامناسب بود، یا رنگ بخش‌های مختلف دامن او با هم جور نبود، بگذارید خود دانش‌آموز به این موضوع برسد. در طراحی تدریس تلفیقی مناسب موقعیت‌هایی واقعی ایجاد می‌شود که در آن‌ها دانش‌آموزان مفاهیم اجتماعی را بهتر درک کنند و برایشان درونی شود. همچنین، اگر موقعیتی فراهم سازید که ناچار باشند از دانش پیشین خود استفاده کنند، هم بر آن دانش بازتاب خواهند داشت، هم آن را عمیق‌تر یاد خواهند گرفت، و هم مهارت استفاده از دانش و حل مسئله (سطح کاربرد) را تمرین خواهند کرد.

منابع

۱. حسن ملکی، رویکرد تلفیقی به برنامه‌ی درسی. انتشارات انجمن اولیا و مربیان. ۱۳۸۲.

در فعالیت «دامن نو» موقعیتی فراهم می‌شود که شما بتوانید درس‌های مربوط به مطالعات اجتماعی، هنر و کار و فناوری را در عمل تدریس کنید. برای نمونه، دانش‌آموزان در عمل باید نکاتی را که در کار گروهی رعایت شود تجربه کنند. اگر در گروهی مشکلی پیش آمد، شما می‌توانید آن چالش را به بحث کلاسی بگذارید تا نکات و موضوعاتی که در درس باید فرابگیرند، توسط خود دانش‌آموزان مطرح شوند. برای نمونه‌ای دیگر، انتخاب نوع پارچه، مقدار آن، رنگ آن و رنگ سایر بخش‌های دامن (یعنی نخ دوخت، دکمه و زیپ) همگی نیازمند تصمیم‌گیری است. خوب است پیش از اجرای فعالیت با والدین دانش‌آموزان هماهنگ کنید که این کار را کاملاً به عهده‌ی خود دانش‌آموز بگذارند. شما در اجرای فعالیت زمانی را به بررسی پارچه‌ها و دیگر اجزای دامن‌های تک‌تک دانش‌آموزان کلاس اختصاص دهید و در بحث کلاسی، اصول تصمیم‌گیری (درس